

ผลกระทบของกลยุทธ์การบริหารพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

Effects of Materials Management Strategy on Operational Efficiency of Higher Education Institutions in Thailand

วิลาวลัย เทียมเลิศ¹ วีระยา ปัทธธาชชัย² และมนิสรา สนั่นเอื้อเม้งไธสง³

Wilawan Tiamlerd¹ Veeraya Pataraarchachai² and Manisara Sananuamengthaisong³

Received: March 15,2018, Revised: June 23,2018, Accepted : July 27,2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบผลกระทบของกลยุทธ์การบริหารพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารงานพัสดุของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 96 คนและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์การบริหารพัสดุ ด้านการจัดหาพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ดังนั้น ผู้บริหารงานพัสดุควรตระหนักและให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การบริหารพัสดุ ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารพัสดุให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ เพื่อการบริหารพัสดุที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหารพัสดุ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

* Master Students, Master of Management, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² Assistant Professor, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

³ อาจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ Lecture, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

Abstract

The purpose of the study was to test the effects of materials management strategy on operational efficiency of higher education institutes in Thailand. The data were collected from 96 procurement officials of higher education institutes in Thailand by using a questionnaire form as a research tool. The statistics used in data analysis consisted of multiple correlation analysis, simple regression analysis, and multiple regression analysis. The results of the study showed that the materials management strategy regarding procurement materials and disposal materials had the relation and positive effects on the overall operational performance. Therefore, the procurement officials should realize the important of the materials management strategy, then improve, and develop the strategy to be always up-to-date. As a result, the materials management will be the effective management which will render the operational efficiency to the higher education institutes via placing the importance on the procurement materials and the disposal materials the most : the procurement materials step is the first step in obtaining materials and the disposal materials step is the last step in the materials management. It will benefit the officials. Confidence will be gained. Consequently, the materials management will meet with the standards in the future.

Keywords : Materials Management Strategy, Operational Efficiency, Higher Education

1. บทนำ

ประเทศไทยมีกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐที่จัดทำเป็นระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับกระทรวง ทบวง กรม และจังหวัด โดยอาศัยกฎหมายแม่บทในการบริหารราชการแผ่นดินคือ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และออกเป็นระเบียบคณะรัฐมนตรีหรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ซึ่งมีการกำหนดมาแล้วตั้งแต่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา และมีการแก้ไขปรับปรุงหรือร่างเป็นฉบับใหม่ มาตามลำดับ จนถึงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุนับปัจจุบัน ซึ่งใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมบางเรื่องให้รัดกุมและทันสมัยมากขึ้น และต่อมาในปี พ.ศ.2560 ได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ขึ้นมาและได้ส่งผลให้ยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุ ในกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อบัญญัติ และข้อกำหนดใดๆ ที่ใช้อยู่และให้บังคับ และประกาศใช้เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2560 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ สำหรับการบริหารพัสดุเอกชน จะไม่มีหลักเกณฑ์และกระบวนการยุ่งยากมากนัก เนื่องจากองค์การภาคเอกชนมักจะมีขนาดเล็กและใช้กับคนจำนวนน้อย ในขณะที่ภาครัฐ ซึ่งเป็นองค์การขนาดใหญ่ ใช้กับคนจำนวนมาก อีกทั้งยังต้องให้ความสำคัญกับการดูแลทรัพย์สินที่ได้มาจากภาษีอากรของประชาชน ดังนั้นภาครัฐจึงต้องมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารพัสดุก่อนข้างมาก (สมาคมนักบริหารพัสดุแห่งประเทศไทย, 2560 : เว็บไซต์)

กลยุทธ์การบริหารพัสดุ (Materials Management Strategy) หมายถึง วิธีการหรือแผนงานที่คิดขึ้นเพื่อบริหารพัสดุให้ดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามระเบียบการบริหารพัสดุ ซึ่งมีลักษณะเป็นขั้นตอน มีความยืดหยุ่น พลิกแพลงได้ตามสถานการณ์ เพื่อให้ได้พัสดุที่ต้องการสำหรับการดำเนินงานในองค์การต่างๆ นั้นจะต้องครอบคลุมขั้นตอน ตามขอบเขตของการบริหารพัสดุ สิ่งแรกสำหรับผู้บริหารองค์การนั้นจะต้องเริ่มต้นคือ

ต้องมีการวางแผนหรือโครงการขององค์กรนั้นกำหนดไว้อย่างชัดเจน เพื่อจะได้พิจารณาว่ามีความต้องการพัสดุเพื่อใช้ในการบริหารงานตามแผน และโครงการขององค์กรอย่างไร ทั้งปริมาณและประเภทของความต้องการ (แวมยุรา เนียมสา, 2555 : 19 - 20) กลยุทธ์การบริหารงานพัสดุจำเป็นต้องมีการวางแผนให้เป็นระบบให้ครอบคลุมทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านการสำรวจความต้องการใช้พัสดุ (Requirement Determination Materials) ด้านการจัดหาพัสดุ (Procurement Materials) ด้านการใช้พัสดุและการจัดเก็บพัสดุ (Use and Storage Materials) ด้านการควบคุมพัสดุ (Control Materials) ด้านการจำหน่ายพัสดุ (Disposal Materials) (อิริวัฒน์ โยอาศรี, 2550)

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Operational Efficiency) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่าที่สุด มีการสูญเสียเปลืองน้อยที่สุด องค์กรมีการบริหารงานเพื่อให้ต้นทุนต่ำที่สุดหรือเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่ใช้ไปกับผลที่ได้จากการดำเนินงาน แต่ผลการดำเนินงานยังมีคุณภาพสูงสุดโดยการนำเวลาเข้ามาพิจารณาด้วย ซึ่งประสิทธิภาพการดำเนินงานจะพิจารณาจากการดำเนินงานภายในองค์กรเป็นการจัดระบบการบริหารงานให้มีหลักการปฏิบัติงานที่ดี ถูกต้อง รวดเร็ว โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด มีลักษณะของการดำเนินงาน ไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างดี (ประทุม รอดประเสริฐ, 2545 : 332-333) การนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จและก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานได้นั้น ปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องตัดสินใจก็คือการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมาย และหาแนวทาง หรือเครื่องมือมาช่วยในการบริหารจัดการบรรลุเป้าหมายและเหนือคู่แข่ง ด้วยการนำทรัพยากรต่างๆ ให้คุ้มค่าที่สุด มีการสูญเสียเปลืองน้อยที่สุด องค์ประกอบของประสิทธิภาพการดำเนินงาน ด้านผลการดำเนินงาน (Performance) ด้านต้นทุนในการดำเนินงาน (Operational Cost) และด้านการดำเนินงานสำเร็จทันเวลา (Timeliness Work Success) (วัฒนา วงเกียรติรัตน์, 2547 : 1 - 3)

สถาบันอุดมศึกษา (Higher Education Institutions) เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีทั้งของรัฐ และเอกชนสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่ปัจจุบันการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้มีการปรับกลยุทธ์ในการบริหารงานทุกด้าน มีความคล่องตัวและมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการบริหารพัสดุได้มีการพัฒนา และปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารพัสดุอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามแผนที่วางไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : เว็บไซต์) สถาบันอุดมศึกษามีหน่วยงานภายในที่สนับสนุนในด้านการจัดซื้อจัดหาพัสดุเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุ ได้แก่ วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง ตลอดจนการบริการต่างๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการจัดซื้อและจัดจ้าง เพื่อสนับสนุนพันธกิจหลักของทางสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและศาสนา เพื่อให้คณะและหน่วยงานภายในสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามที่สถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดไว้ ในการจัดการพัสดุ มีระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2660 เป็นคู่มือปฏิบัติและข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดตั้งงบประมาณ การจัดหาพัสดุ การจำหน่ายพัสดุ (สมาคมนักบริหารพัสดุแห่งประเทศไทย, 2560 : เว็บไซต์) แต่บ่อยครั้งมักประสบกับปัญหา ในการปฏิบัติ ได้แก่ ความล่าช้าในการจัดหาพัสดุ การจัดหาไม่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ขาดการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ รวมทั้งไม่มีการบริหารจัดการการแจกจ่ายและควบคุม บำรุงรักษา ได้ทั่วถึงทันเวลา และไม่เกิดความคุ้มค่า (กรณัฐ แก้วโบราณ และหรรณ ชูเพ็ญ, 2558 : 2 - 3)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย ผลกระทบของกลยุทธ์การบริหารพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อทดสอบว่า กลยุทธ์การบริหารพัสดุมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารงานพัสดุ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทาง

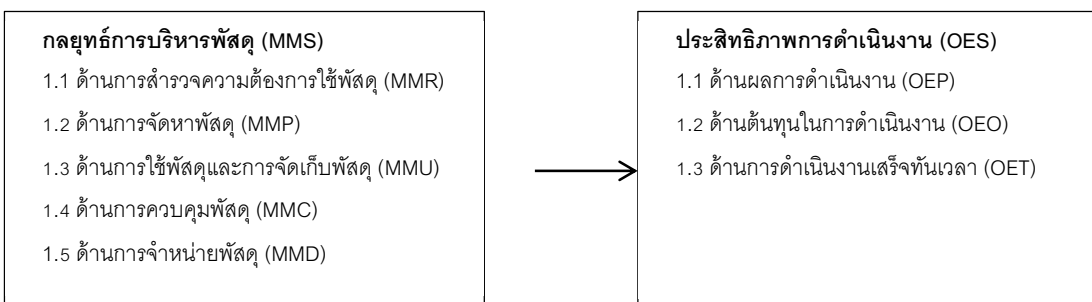
ในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารพัสดุ การกำหนดนโยบาย และการวางแผน การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานภาครัฐและองค์กรธุรกิจต่างๆ ในอนาคตให้มีประสิทธิภาพตาม เป้าหมายขององค์กร ที่ตั้งไว้

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ กลยุทธ์การบริหารพัสดุ ได้ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระและมีผลกระทบกับประสิทธิภาพ การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

รูปภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดของกลยุทธ์การบริหารพัสดุ และประสิทธิภาพการดำเนินงาน



2.1 กลยุทธ์การบริหารพัสดุ (Materials Management Strategy) หมายถึง แนวทางหรือวิธีการทำงาน ที่นำมาใช้ในการบริหารพัสดุเพื่อสนับสนุนและสนองความต้องการในการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อจัดการพัสดุให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด บรรลุเป้าวัตถุประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ขององค์กรที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 ด้านการสำรวจความต้องการใช้พัสดุ (Requirement Determination Materials) หมายถึง การวางแผนเกี่ยวกับการใช้พัสดุ โดยต้องมีการประมาณหรือกำหนดจำนวนความต้องการของพัสดุแต่ละรายการ ประมาณความต้องการปริมาณพัสดุ ซึ่งควรจะใกล้เคียงกับที่จะใช้จริงมากที่สุด โดยพิจารณาตามแผนงานต่างๆ ว่าต้องใช้พัสดุนชนิดใด พักดูอะไร จำนวนเท่าไร จึงจะเพียงพอและประหยัด เพื่อนำมาพิจารณาจัดตั้งงบประมาณ บางครั้งความลำบากในการกำหนดปริมาณความต้องการเพราะความต้องการใช้พัสดุของแผนงาน/โครงการ อาจเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2.1.2 ด้านการจัดหาพัสดุ (Procurement Materials) หมายถึง การวางแผนหรือกำหนดวิธีการปฏิบัติ ที่จะให้ได้มาซึ่งพัสดุตามที่หน่วยงานต้องการภายในเวลาที่กำหนด โดยจะต้องดำเนินการตามกฎ และคำสั่งฯ ที่ กำหนดไว้ โดยปกติแล้วการจัดหาพัสดุอาจกระทำได้ 2 วิธี ได้แก่ จัดหาเมื่อเกิดความต้องการพัสดุ และจัดหาพัสดุเตรียมไว้หรือ สะสมก่อนล่วงหน้าในจำนวนที่พอเหมาะหรือจะเรียกอีก อย่างหนึ่ง คือ การได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายเป็น การจัดหาพัสดุ โดยการเปลี่ยนแปลงเงินมาเป็นพัสดุ วิธีการจัดหาที่ปฏิบัติ ได้แก่ การจัดซื้อ การจ้าง ดังนั้น จึงมีหลักการกำหนดระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

2.1.3 ด้านการใช้พัสดุและการจัดเก็บพัสดุ (Use and Storage Materials) หมายถึง ด้านการใช้พัสดุ และการจัดเก็บพัสดุ คือ การรับ – การจ่ายพัสดุ เป็นปัจจุบัน มีการตรวจสอบพัสดุที่รับเข้าอย่างถูกต้องตรงกับบัญชีพัสดุ

กำหนดหมายเลขทะเบียนครุภัณฑ์ครบถ้วน พร้อมมีสถานที่เก็บพัสดุเป็นสัดส่วนเหมาะสม มีหลักฐานการเบิกจ่ายพัสดุทุกครั้งและมีการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการรับ / จ่ายพัสดุดังกล่าวประจำปี

2.1.4 ด้านการควบคุมพัสดุ (Control Materials) หมายถึง การควบคุมพัสดุที่จัดหามาได้ให้มีตัวพัสดุตรงตามบัญชีจัดทำเอกสารหลักฐานทางบัญชีที่ถูกต้องของพัสดุในความรับผิดชอบ การบริหารพัสดุที่สมบูรณ์จะต้องมีระบบการควบคุม เก็บรักษาพัสดุที่ดีและสามารถแจกจ่ายได้ทันเวลาและในปริมาณที่ต้องการ การควบคุมพัสดุมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้พัสดุดังกล่าวมากเกินไป และเพื่อเป็นแนวทางในการประมาณการปริมาณการใช้ในอนาคต การควบคุมพัสดุ เริ่มตั้งแต่เมื่อสั่งพัสดุเก็บไว้ในคลังเพื่อรอการแจกจ่ายและเมื่อแจกจ่ายไปแล้วก็จะสั่งพัสดุเข้ามาแทนที่ เพื่อมิให้พัสดุดังกล่าวขาดแคลน ดังนั้น การควบคุมพัสดุจึงต้องคำนึงถึงการสะสมพัสดุ และการควบคุมพัสดุ

2.1.5 ด้านการจำหน่ายพัสดุ (Disposal Materials) หมายถึง การตัดยอดพัสดุดูออกจากบัญชีและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การขาย การแลกเปลี่ยน การโอน การแปรสภาพหรือทำลาย การจำหน่ายเป็นสัญญา และการลงจำหน่ายออกจากบัญชีหรือทะเบียนในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 257 ได้ดำเนินการวิธีการจำหน่ายพัสดุไว้ว่า หลังการตรวจสอบพัสดุแล้วพัสดุในหมวดความจำเป็น หากใช้ต่อไปจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก ให้เจ้าหน้าที่พัสดุเสนอรายงานต่อหัวหน้า ส่วนราชการ เพื่อพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการอย่างไรอย่างหนึ่งต่อไป

2.2. ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Operational Efficiency) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่าที่สุด มีการสูญเปล่าน้อยที่สุด องค์กรมีการบริหารงานเพื่อให้ต้นทุนต่ำที่สุดหรือเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่ใช้ไปกับผลที่ได้จากการดำเนินงาน แต่ผลการดำเนินงานยังมีคุณภาพสูงสุดโดยการนำเวลาเข้ามาพิจารณาด้วย ซึ่งประสิทธิภาพการดำเนินงานจะพิจารณาจากการดำเนินงานภายในองค์กร ซึ่งประกอบด้วย

2.2.1 ด้านผลการดำเนินงาน (Outcome) หมายถึง ปริมาณผลงานที่สำเร็จตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีคุณภาพ ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้ พร้อมทั้งสามารถ สร้างความพึงพอใจในผลสำเร็จขององค์กรให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ลูกค้า ผู้ถือหุ้น ทีมบริหารขององค์กร

2.2.2 ด้านต้นทุนในการดำเนินงาน (Operational Cost) การดำเนินงานจะต้องประหยัดทั้งเวลาดำเนินงานค่าใช้จ่าย ทรัพยากร และกำลังคน มีระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการผลิตและการบริการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกขั้นตอน

2.2.3 ด้านการดำเนินงานสำเร็จทันเวลา (Timeliness Work Success) หมายถึง การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพโดยใช้เวลาได้อย่างรวดเร็ว เหมาะสม ทันเหตุการณ์กับสถานการณ์ที่ต้องการให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และผลการดำเนินงานจะต้องได้รับ ทันเวลาต่อความต้องการของผู้ใช้ด้วย

สมมุติฐานการวิจัย : กลยุทธ์การบริหารพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

3. วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.1 กระบวนการวิจัยและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับวิจัยครั้งนี้ ประชากร (Population Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารงานพัสดุของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 124 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา,

2560 : เว็บไซท์) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 124 ชุด ได้รับการตอบกลับ จำนวน 96 ชุด ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.42 ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumer และ Day (2001) ได้นำเสนอว่า การใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลควรมีอัตราการตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงยอมรับได้ และเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

3.2 การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

กลยุทธ์การบริหารพัสดุ เป็นตัวแปรอิสระลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 23 ข้อ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสำรวจความต้องการใช้พัสดุ จำนวน 5 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานหรือโครงการ ที่จะสำรวจความต้องการใช้พัสดุ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร การนำข้อมูลในอดีตมาใช้ในการสำรวจความต้องการ 2) ด้านการจัดหาพัสดุ จำนวน 5 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ ระยะเวลาการดำเนินการจัดหาพัสดุให้เหมาะสมต่อความต้องการใช้พัสดุและตรงตามมาตรฐานที่กำหนด มีการประเมินผลการติดตามกระบวนการจัดหาพัสดุ และการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการใช้พัสดุและการจัดเก็บพัสดุ จำนวน 4 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดขั้นตอนสำหรับการเบิกจ่าย การจัดเก็บพัสดุที่ปลอดภัยและเหมาะสม การบันทึกบัญชีและการการจัดทำทะเบียนคุมพัสดุ 4) ด้านการควบคุมพัสดุ จำนวน 4 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการตรวจนับพัสดุ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปรับปรุงวิธีการควบคุมพัสดุ การติดตามการนำพัสดุไปใช้ การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อปรับปรุงวิธีการควบคุมพัสดุ ด้านและ 5) ด้านการจำหน่ายพัสดุ จำนวน 5 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจำหน่ายพัสดุ การสำรวจราคาพัสดุก่อนการจำหน่าย มีการตั้งกรรมการพิจารณาการจำหน่ายพัสดุ และการบันทึกบัญชีการจำหน่ายพัสดุ

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน เป็นตัวแปรตามลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 12 ข้อ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านผลการดำเนินงาน จำนวน 4 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด 2) ด้านต้นทุนในการดำเนินงาน จำนวน 4 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงบประมาณ ค่าใช้จ่ายและทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และ 3) ด้านการดำเนินงานสำเร็จทันเวลา จำนวน 4 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการวางแผนการทำงานที่เหมาะสม มีผลการดำเนินงานสำเร็จทันเวลาตามความต้องการผู้ใช้

3.3 คุณภาพของเครื่องมือวัด

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง โดยผ่านการพิจารณาเนื้อหาข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญและหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item - total Correlation ซึ่งกลยุทธ์การบริหารพัสดุ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.4648 – 0.8187 และประสิทธิภาพการดำเนินงาน ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.4086 – 0.8359 สอดคล้องกับ Nunnally (1978) ได้เสนอว่า การทดสอบค่าอำนาจจำแนกเกินกว่า 0.40 เป็นค่าที่ยอมรับได้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของแต่ละด้าน ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งกลยุทธ์การบริหารพัสดุ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.7051 – 0.8249 และประสิทธิภาพการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.7041 – 0.9452 สอดคล้องกับ Nunnally และ Bernstein (1994) ได้เสนอว่า การทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเกินกว่า 0.70 เป็นค่าที่ยอมรับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพเพียงพอในการนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเพื่อทดสอบผลกระทบกลยุทธ์การบริหารพัสดุ ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้บริหารพัสดุของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งเขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการ OES} = \beta_0 + \beta_1\text{MMR} + \beta_2\text{MMP} + \beta_3\text{MMU} + \beta_4\text{MMC} + \beta_5\text{MMD} + \varepsilon$$

4. ผลลัพธ์การวิจัยและอภิปรายผล

ตาราง 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของกลยุทธ์การบริหารพัสดุและประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวมของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ตัวแปร	OES	MMR	MMP	MMU	MMC	MMD	VIF
$\bar{X}$	3.95	4.11	4.17	4.02	3.94	3.90	
S.D.	0.53	0.55	0.61	0.63	0.67	0.67	
OES		0.531*	0.653*	0.561*	0.646*	0.701*	
MMR			0.641*	0.387*	0.455*	0.425*	1.715
MMP				0.545*	0.622*	0.622*	2.399
MMU					0.685*	0.687*	2.185
MMC						0.757*	2.849

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่า ค่า VIF ของตัวแปรอิสระ กลยุทธ์การบริหารพัสดุ มีค่าตั้งแต่ 1.715 - 2.849 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ทำให้เกิดปัญหา (Black, 2006 : 585)

ตาราง 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยของกลยุทธ์การบริหารพัสดุกับประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

กลยุทธ์การบริหารพัสดุ	ประสิทธิภาพการดำเนินงาน		t	p-value
	โดยรวม			
	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน		
	การถดถอย	มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	0.833	0.306	2.719*	0.008
ด้านการสำรวจความต้องการใช้พัสดุ	0.155	0.086	1.805	0.074
ด้านการจัดหาพัสดุ	0.191	0.091	2.091*	0.039
ด้านการใช้พัสดุและการจัดเก็บพัสดุ	0.027	0.084	0.321	0.749
ด้านการควบคุมพัสดุ	0.106	0.091	1.171	0.245
ด้านการจำหน่ายพัสดุ	0.298	0.090	3.304*	0.001
F = 26.239 p = 0.000 Adj R ² = 0.571				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า กลยุทธ์การบริหารพัสดุ ด้านการจัดหาพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม เนื่องจากกลยุทธ์การบริหารพัสดุ ด้านการจัดหาพัสดุ เป็นกระบวนการสำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการจัดหาพัสดุต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของพัสดุดต่อการปฏิบัติงาน ตรงตามความต้องการ ดำเนินงานให้แล้วเสร็จทันเวลา ซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มีผลการดำเนินงานเป็นที่พึงพอใจต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุเทพ สระจันทร์, (2552 : 14) พบว่า การจัดหาพัสดุ ตามวิธีการจัดหาพัสดุตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สามารถจัดหาพัสดุได้ตรงกับระยะเวลาในแผนการจัดซื้อ/จัดจ้าง และทันกับความต้องการใช้ ทำการเปรียบเทียบราคาซื้อพัสดุหรือราคากลางจากผู้ขายหลายแหล่ง ตลอดจนกำหนดผู้ตรวจรับพัสดุตามความชำนาญเฉพาะด้านพร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการจัดหาพัสดุขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ศรีทับทิม (2555 : บทคัดย่อ) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ด้านการจัดหาพัสดุให้มีประสิทธิภาพต้องกำหนดคุณสมบัติพัสดุให้สอดคล้องกับงบประมาณ และการควบคุมพัสดุของมหาวิทยาลัยมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ซึ่งเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องข้อบังคับ กฎระเบียบต่างๆ เรียนรู้เรื่องเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารพัสดุ เพื่อให้การบริหารพัสดุของมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้

กลยุทธ์การบริหารพัสดุ ด้านการจำหน่ายพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม เนื่องจากการจำหน่ายพัสดุเป็นขั้นตอนในการดำเนินการเพื่อจำหน่ายพัสดุที่หมดอายุการใช้งานหรือประสิทธิภาพในการใช้งานลดน้อยลง ซึ่งหลังจากจำหน่ายพัสดุจะต้องมีการดำเนินการเพื่อให้ได้พัสดุใหม่มาทดแทนทันเวลาต่อการใช้งานและไม่ให้เกิดความเสียหายหรือเกิด การขาดช่วงในการดำเนินงาน ส่งผลให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายขององค์กร ต้นทุนในการดำเนินงานก็เกิดความสมดุลต่อผลการดำเนินงาน และใช้เวลาในการดำเนินงานที่เหมาะสมและทันต่อการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรณวิมล อัมรินทร์นุเคราะห์ (2547 : 24) พบว่า การปฏิบัติตามขั้นตอนการจำหน่ายพัสดุ จัดทำรายงานการจำหน่ายพัสดุดออกจากบัญชีทุกสิ้นปีงบประมาณ หากพัสดุครุภัณฑ์เสื่อมสภาพมีการแจ้งจำหน่ายพัสดุ หากมีการจำหน่ายพัสดุครุภัณฑ์ต้องมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนจำหน่ายตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตลอดจนรายงานการตรวจสอบพัสดุประจำปีให้ผู้บริหาร และส่งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของการวิจัย

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

5.1.1 ควรมีการศึกษาวิจัยผลกระทบกลยุทธ์การบริหารพัสดุที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น หน่วยงานต่างๆ ของรัฐหรือเอกชน

5.1.2 ควรมีการศึกษาวิจัยตัวแปรแทรกอื่นที่สนับสนุนให้เกิดผลกระทบของกลยุทธ์การบริหารพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้ได้ผลที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาองค์กรต่อไป

5.1.3 ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพปัญหาหรืออุปสรรคของกลยุทธ์การบริหารพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานขององค์กรต่อไป

5.1.4 ควรมีการนำรูปแบบกลยุทธ์การบริหารพัสดุไปทดลองใช้ และทำการประเมินรูปแบบในการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.1.5 ควรมีการศึกษาวิธีการปฏิบัติกลยุทธ์การบริหารพัสดุในแต่ละด้านเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาในแต่ละด้านได้ตรงตามประเด็นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.2 ประโยชน์ของการวิจัย

ผู้บริหารงานพัสดุของสถาบันอุดมศึกษา ควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การบริหารพัสดุ ด้านการจัดหาพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลและติดตามกระบวนการบริหารพัสดุ เพื่อนำผลจากการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการบริหารพัสดุให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดหน่วยงาน และควรมีคู่มือ ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารพัสดุที่ชัดเจน และปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ และถ่ายทอดความรู้และนโยบายต่างๆ สู่การปฏิบัติงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

6. สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การบริหารพัสดุ และประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า กลยุทธ์การบริหารพัสดุ ด้านการจัดหาพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ดังนั้น ผู้บริหารงานพัสดุของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จึงควรให้ความสำคัญและนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและปฏิบัติงานด้านการบริหารพัสดุของสถาบันอุดมศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารพัสดุ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ภรณ์รัฐ แก้วโบราณ และหจวน ชูเพ็ญ. (2558). การพัฒนาการบริหารงานพัสดุของสถาบันอุดมศึกษา วิเคราะห์การบริหารห่วงโซ่อุปทาน ห่วงโซ่อุปทาน ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. วารสารการบริหารท้องถิ่น. 8(2) : 1 - 9.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2545). นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วรรณวิมล อัมรินทร์นุเคราะห์. (2547). การบริหารงานพัสดุ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2547). การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ.
- พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : สถาบันส่งเสริมผลงานวิจัยแห่งชาติ.
- แววมยุรา เนียมสา. (2555). ผลกระทบของการบริหารพัสดุเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ บข.ม.
- มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมาคมนักบริหารงานพัสดุแห่งประเทศไทย. (2560). ประมวลกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการพัสดุ.
- ค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2560. จาก <http://www.cmatthai.net>.
- สุกัญญา ศรีทับทิม. (2555). กลยุทธ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารพัสดุ. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

- สุเทพ สระจันทร์. (2552). *การพัฒนาการดำเนินงานพัสดุ*. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ด อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อิทธิวัฒน์ โยอาศรี. (2550). *คู่มือปฏิบัติงาน ประมวลกฎหมาย และระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (ฉบับใหม่ล่าสุด)*. กรุงเทพมหานคร : กรมธนpratana.
- Aaker, D. A., V. Kumer and S. Day. (2001). *Marketing Research*. New York : Wiley and Sons.
- Nunnally, J, C. (1978). *Psychometric theory*. 2^{ed}. New York : NY : McGraw-Hill.
- Nunnally, J, C. & I, H, Bernstein. (1994). *Psychometric theory*. New York : NY : McGraw-Hill.